

ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ

Α. Γ. Δελλασούδας
Ομότιμος Καθηγητής ΕΚΠΑ

«Το ταξίδι του για τη Μασσαλία συνεχίζει το γαλλικό ιστιοφόρο Belem, το οποίο μεταφέρει την Ολυμπιακή Φλόγα για τους 33ους Ολυμπιακούς Αγώνες 2024. Στις 27 Απριλίου και αφού η λαμπαδηδρομία ολοκληρώθηκε στην Ελλάδα, η Ολυμπιακή Φλόγα αναχώρησε από το λιμάνι του Πειραιά, με το ιστορικό γαλλικό ιστιοφόρο «Belem». Ένα πλοίο που ναυπηγήθηκε την ίδια χρονιά με την τέλεση των πρώτων σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων το 1896 και αποτελεί σύμβολο της ναυτικής παράδοσης της Γαλλίας. [...] Το περίφημο «Belem», τελευταίο τρικάρτο ιστιοφόρο του γαλλικού εμπορικού ναυτικού, με τα τετράγωνα πανιά και τη χαλύβδινη γάστρα, το ιστιοφόρο 800 τόνων χάλυβα και ξύλου, με πηδάλιο, διατηρεί την αρχική του μορφή και είναι ικανό να χρησιμοποιηθεί σε όλες τις καιρικές συνθήκες»ⁱ. «Στις 8 Μαΐου 2024 το επιβλητικό τρικάρτο πλοίο θα φθάσει στη Μασσαλία, την πόλη που το 600 π.Χ. (sic) ίδρυσαν Έλληνες ναυτικοί, ενώνοντας με αυτό το ταξίδι συμβολικά τις δύο εποχές και τους λαούς μας»ⁱⁱ.

Έτσι σήμερα επ' ευκαιρία τού γεγονότος αυτού και στη θέση προγραμματισμένης εκδήλωσης, η οποία για αντικειμενικούς λόγους μετατίθεται χρονολογικά, καταθέτω το παρόν Επετειακό Σημείωμα.

1. Μηνύματα των Ολυμπιακών αγώνωνⁱⁱⁱ

Ο αθλητισμός, γενικώς, διδάσκει και μάλιστα επιτυγχάνει να επηρεάζει και να κατευθύνει, άμεσα ή έμμεσα, τόσο τον αθλούμενο και τον θεατή (ως άτομα ή μέλη ομάδας) όσο και τους παράγοντες που εμπλέκονται σ' αυτόν ή τον χρησιμοποιούν. Έτσι, κάθε αθλητικό γεγονός αποτελεί φύσει και θέσει πομπό μηνυμάτων και γενικά έχει ανθρωπαγωγική υπόσταση. Στο πλαίσιο αυτό «διδάσκει» διάφορες συμπεριφορές και ενέργειες και στέλνει μηνύματα, όχι πάντοτε θετικά ή θεμιτά^{iv}. Όμως το αθλητικό ιδεώδες είναι ένα και μόνο και κανείς δεν μπορεί να το αμφισβητήσει. Δηλαδή, «το να αγωνίζεται ο αθλητής για τη νίκη, προτάσσοντας τον σεβασμό στον αντίπαλο, και την αρμονική ανάπτυξη σώματος και ψυχής».

Σε ό, τι αφορά στους Ολυμπιακούς αγώνες, η Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία σημειώνει διακηρυκτικά ότι: «Το Ολυμπιακό Πνεύμα συνδέεται με τις αξίες και τα ιδεώδη τού Ολυμπισμού. Η πνευματική διάσταση των Αγώνων τονίστηκε εξ αρχής από τον ίδιο τον Pierre de Coubertin και πάνω σ' αυτή βασίστηκαν οι Ολυμπιακές αξίες, που αποτελούν το θεμέλιο λίθο της αθλητικής και Ολυμπιακής Παιδείας. Η συμβολή αυτών των αξιών στην εκπαίδευση και την κοινωνία κρίνεται θεμελιώδης από τη Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή, τη Διεθνή Ολυμπιακή Ακαδημία και τους διεθνείς φορείς Ολυμπιακής Παιδείας σε όλο τον κόσμο». Σημειώνεται ότι ο Φιλολογικός Σύλλογος ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ πρότεινε στην Ελληνική και Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή και έγινε δεκτό να εορτασθεί εφέτος η επέτειος των 2800 χρόνων από την έναρξη των Ολυμπιακών Αγώνων (776 π.Χ. - 2024 μ.Χ.).

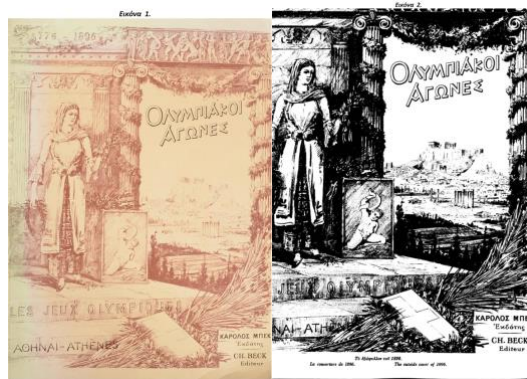
Βέβαια εδώ τίθεται το ερώτημα: Ποιες είναι οι αξίες και ποια τα ιδεώδη του Ολυμπισμού;

Την απάντηση θα την αναζητήσουμε μέσα από μία ερμηνευτική προσέγγιση του ύμνου των Ολυμπιακών Αγώνων, τον οποίο έγραψε ο Κωστής Παλαμάς το 1895 εν όψει τής σύγχρονης αναβίωσης των Ολυμπιακών Αγώνων στην Αθήνα το 1896 και **πρωτοπαρουσιάστηκε από τον συνθέτη Σπύρο Σαμάρα στην Κεντρική Αίθουσα του Φ. Σ. ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ.**

Όμως πριν δούμε την απάντηση αυτή επιτρέψτε μου μια επιγραμματική επισήμανση. Διότι αναφερόμενοι στην αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων κατονομάζουμε ή έχουμε κατά νουν ως εμπνευστή και πρωτεργάτη τον βαρόνο Πιερ ντε Κουμπερτέν, ο οποίος στις **4 Νοεμβρίου του 1894, σε μια μνημειώδη διάλεξή του στον Φ. Σ. ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ**, εισηγήθηκε την αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων.

Πώς όμως το αποφάσισε και με ποια ιδιότητα; Έτσι απλά εσκέφθη, είπε και εγένετο;

Σημειώνω λοιπόν ότι, όπως προκύπτει από το ιστορικό τής “ανασύστασης” των αρχαίων Ολυμπιακών Αγώνων, το οποίο περιλαμβάνεται στην ανατύπωση του λευκώματος Les Jeux Olympiques, έκδ. Charles Beck (βλ. εικόνες 1-2), ο Πέτρος Κουμπερτέν ήταν εκπαιδευτικός και διεξήγαγε επίπονο και πολύπλευρο αγώνα για την “αναβίωση” των Ολυμπιακών αγώνων έχοντας να αντιμετωπίσει την αντίρρηση των αιωνίως αντιδρωσών διεθνών δυνάμεων.

Επανερχόμενοι στο αρχικό ερώτημα σημειώνουμε ότι σύμφωνα με μία «ενδεικτική ερμηνευτική προσέγγιση»: ο «Ολυμπιακός ύμνος» του Κ. Παλαμά είναι μια επίκληση στο πνεύμα του αρχαίου ολυμπισμού, όπως μας έχει παραδοθεί από τη γραμματεία, αλλά και όπως έχει καταγραφεί στη συνείδηση του σύγχρονου κόσμου («ωραίο», «μεγάλο», «αληθινό»), προκειμένου να φωτίσει και να κυριαρχήσει στους σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες. Ο ποιητής δεν κρύβει την περηφάνια του για την ελληνική καταγωγή της ολυμπιακής ιδέας (στ. 3-4).

Στην πραγματικότητα εύχεται τα ιδεώδη των αρχαίων Ολυμπιακών Αγώνων (ευγενής άμιλλα, ανιδιοτελής συμμετοχή των αθλητών, συναδέλφωση των λαών, ολυμπιακή εκειχειρία κ.ά.) να γίνουν σεβαστά και στη σύγχρονη εποχή. Ιδιαίτερα τονίζει την παγκόσμια αποδοχή και τον πάνδημο σεβασμό που γνωρίζει το αρχαίο ολυμπιακό πνεύμα.

Η τέλεση των Αγώνων αποτελεί αφορμή για να αποτίσουν όλοι οι άνθρωποι φόρο τιμής στο σπάνιο συνδυασμό δυναμισμού και αγνότητας (πρβ. «λευκοπόρφυρος ναός»), που χαρακτήριζε το αρχαίο ολυμπιακό ιδεώδες.

Αναλογιζόμενοι όλα αυτά και άλλα πολλά παίρνουμε βαθιά εισπνοή και χαιρόμαστε διότι ή όλη φιλοσοφία των Ολυμπιακών Αγώνων ξεκινάει από την Ελλάδα. Όμως εάν θα κοιτάξουμε γύρω μας αναζητώντας την εφαρμογή δομικών στοιχείων των Ολυμπιακών Αγώνων και ειδικά αυτό της κατάπαυσης των εχθροπραξιών μεταξύ των λαών διαπιστώνουμε ότι στην πράξη κυριαρχούν από τη μία πλευρά... “ανώδυνoi” συμβολισμοί και από την άλλη διαγραφές (;)... “επώδυνων” συστατικών στοιχείων.

Ας ευχηθούμε λοιπόν να έλθει στιγμή κατά την οποία η “Ολυμπιακή Εκειχειρία”-μία αξία «που ξεχωρίζει για τη διαχρονική και πανανθρώπινη σημασία της», δεδομένου ότι εκφράζει την ειρήνη και την συμφιλίωση- θα καταστεί το *sine qua non* της τέλεσης των Ολυμπιακών και Παραολυμπιακών Αγώνων, όταν μάλιστα η “βία” εξαπλώνεται.

Τέλος ένα άλλο σημείο στο οποίο πρέπει να επικεντρωθεί η προσοχή μας εν όψει και των Ευρωεκλογών είναι η ανάγκη μιας συνολικής πληροφόρησης περί των σημερινών διαστάσεων του αθλητισμού γενικώς. Για μια πρώτη προσέγγιση αρκεί μια επίσκεψη στα σχετικά κείμενα που περιγράφουν τη θέση της ΕΕ απέναντι στον αθλητισμό. Έτσι θα διαπιστώσουμε το εννοιολογικό περιεχόμενο του αθλητισμού όπως το προσδιορίζουν οι στόχοι της, τα επιτεύγματά της, οι ενέργειες πραγμάτωσής των στόχων αυτών, ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο πλαίσιο των στόχων αυτών και οι Εκθέσεις της Επιτροπής Πολιτισμού και Παιδείας^{vi}.

2. Μηνύματα των Παραολυμπιακών Αγώνων

Ήδη από πολλών ετών και σε κάθε ευκαιρία αναφέρομαι στα μηνύματα του αθλητισμού και κυρίως των Παραολυμπιακών αγώνων προσβλέποντας στην αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων που συνδέονται με ποικίλα αίτια, ένα εκ των οποίων είναι η **ανισότητα της θεωρητικής ισότητας^{vii}**, την οποία έρχεται να θεραπεύσει ένα από τα πολλά μηνύματα των **Παραολυμπιακών αγώνων**.

Σταχυολογώντας ορισμένα από τα μηνύματα αυτά, ώστε να μην εκφεύγουμε από το πλαίσιο ενός επετειακού σημειώματος, παραθέτω τα εξής, αφού σημειώσω εισαγωγικά ότι η κατάθεσή τους αποβλέπει στην παραγωγή ερεθισμάτων προαγωγών της ενεργητικής υπέρ του Άλλου στάσης μας, όταν μάλιστα έχουμε φθάσει να βλέπουμε τον Άλλο ακόμη και όταν βρεθούμε μπροστά σε έναν καθρέπτη.

Θεωρητικά, σε ό, τι αφορά στα σημερινά μηνύματα των Ολυμπιακών Αγώνων, τα θετικά στοιχεία είναι η ενίσχυση του χαρακτήρα των νέων, η «αφοσίωση σε ένα ιδεώδες ανώτερου τρόπου ζωής, η επιδίωξη τής τελειότητας» και

σε κάθε περίπτωση (σύμφωνα με την έμπνευση τού Κουμπερτέν από ένα κήρυγμα τού επισκόπου τής Πενσυλβάνια στους αγώνες τού 1908) αυτό που έχει σημασία είναι η συμμετοχή.

Όμως, ο αθλητισμός των Προσώπων με Αναπηρία στέλνει -κατά την άποψη του γράφοντος- και τα επί πλέον δικά του άμεσα ή έμμεσα μηνύματα, τα οποία έχουν επιπρόσθετη κοινωνική αξία. Ένα από τα μηνύματα αυτά είχα την ευκαιρία να το γνωρίσω -μέσω της κατ' αίσθηση αντίληψης κατά την περίοδο διεξαγωγής των Παραολυμπιακών αγώνων στην χώρα μας το 2004- και να το ενστερνιστώ, διότι ήλθε να δώσει απάντηση σε προβληματισμούς που με απασχολούσαν στο πλαίσιο της σχολικής, επαγγελματικής, οικονομικής και κοινωνικής ένταξης και λειτουργικής ενσωμάτωσης των Προσώπων με Αναπηρία (ΑμεΑ). Συγκεκριμένα την στιγμή που έτρεχε η αθλήτρια με προβλήματα όρασης χωρίς να βγαίνει από την θέση τού διαδρόμου της, διότι ήταν συνδεδεμένη με έναν αθλητή "βλέποντά" μέσω ενός ελαστικού συνδέσμου, είδα μπροστά μου να καταγράφεται ο τρόπος αντιμετώπισης της ανισότητας της ισότητας.

Έκτοτε το μήνυμα αυτό έγινε σημείο συνεχούς αναζήτησης, αναφοράς και προβολής παραδειγμάτων εφαρμογής του, όπως συνέβη 4 χρόνια αργότερα στο 3ο Διεθνές συνέδριο «Άτομα με αναπηρία και ΜΜΕ»^{viii}, στο οποίο είχα την εύκαιρα να διατυπώσω και την αξιακή αυτή αρχή ως εξής: «κάθε ενέργεια **συνεργατικής συμπληρωματικότητας** που προβάλλουν αθλήματα ορισμένων κατηγοριών αθλητών των Παραολυμπιακών με τη μορφή συνεργασίας Προσώπων με Αναπηρία και χωρίς αναπηρία γκρεμίζει ένα μέρος τού τείχους που υψώνεται μεταξύ των ανθρώπων ή απλούστερα που δημιουργεί τη διαφορά».

Στο σημαντικό αυτό συνέδριο διατυπώθηκε πλήθος απόψεων και συμπερασμάτων που αποτελούν μια σειρά σημαντικών μηνυμάτων, όπως αυτό της αλλαγής τής ορολογίας με τη χρησιμοποίηση ανθρωποκεντρικών όρων: π.χ., **αθλητές με αναπηρία, πρόσωπα με αναπηρία** (κατά την πάγια πρότασή μας) και όχι άτομα με αναπηρία, όχι παθητικές στάσεις κατά τη διάρκεια μετάδοσης πληροφοριών και ειδήσεων από τα ΜΜΕ, όχι απόκρυψη της πραγματικότητας, όχι ασήμαντες λεπτομέρειες, όχι συναισθηματική διέγερση με στόχο τη συμπάθεια.

Τελικά ο όρος **συνεργατική συμπληρωματικότητα** διαμορφώθηκε και παγιώθηκε ως αξιακή αρχή τής **Αναλογικής Συμπληρωματικότητας**, την οποία -σε κάθε περίπτωση- την βλέπουμε είτε σε τεχνικά μέσα (π.χ. τεχνητό μέλος σώματος) είτε σε στάσεις και συμπεριφορές.

ⁱ <https://protoneo.gr/olybiaki-floga-to-belem-anoixe-pania-kai-dieschise-to-kanali-tis-korinthou/>

ⁱⁱ <https://www.in.gr/2024/04/28/greece/olympiakoi-agonis-istioforo-belem-tin-olympiaki-floga-diasxizei-ton-isthmo-tis-korinthou/>

ⁱⁱⁱ Περισσότερα στοιχεία και σχετικές πηγές για τα μηνύματα των Ολυμπιακών και Παραολυμπιακών αγώνων βλ. στην παρακάτω αρθρογραφία: α. [Προσεγγίζοντας τα μηνύματα των Παραολυμπιακών αγώνων \(Μέρος 1ο\)](#), [\(Μέρος 2ο\)](#), [\(Μέρος 3ο\)](#).

β.1. [Τα κοινωνικά μηνύματα των Παραολυμπιακών αγώνων" Ο αθλητισμός ως παράγων κοινωνικής αγωγής.](#)

β.2. Δείτε και [εδώ](#) ή [εδώ](#) σ.95

γ.1. [Βλέπουμε τις "ειδικές ανάγκες" μέσα από την "αναλογική συμπληρωματικότητα"](#)

γ.2. ["Είδε" η... ακοή μας μία "Αναστάσιμη" ημέρα! 12 Μαΐου 2023](#)

δ. [Απόλυτοι ή «σχετικοί» αριθμοί](#)

ε. [Μηνύματα Ολυμπιακών και Παραολυμπιακών Αγώνων. Ομοιότητες και διαφορές...](#)

^{iv} Βλ. στην παραπομπή viii -"ΤΟ ΠΑΡΟΝ της Κυριακής"

^v Χαράνα Αθανασία (2011). [Οι Ολυμπιακοί Αγώνες στο ελληνικό παιδικό βιβλίο.](#)

[Ιδεολογικές κατευθύνσεις και παιδαγωγικές σκοπιμότητες](#) (σ.23).

^{vi} [Ελλάδα και ΕΕ, ΕΕ και Ελλάδα](#)

^{vii} - [Συνιστώσες και προεκτάσεις της ισότητας](#)

- Δελλασούδας Λ. Πρόσωπα με Αναπηρία: Ισότητα – Περιβάλλον – Ποιότητα ζωής (δείτε [εδώ](#) ή [εδώ](#))

^{viii} -[3ο Διεθνές συνέδριο «Άτομα με αναπηρία και ΜΜΕ». Συντονισμός – Παρουσίαση της Θεματικής Ενότητας «Παραολυμπιακοί Αγώνες και ΜΜΕ: Από την Αθήνα στο Πεκίνο» \(2008\).](#)

-["ΤΟ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ"](#) (Α.Φ. 132 ,15/10/08).

-["ΤΟ ΠΑΡΟΝ της Κυριακής"](#) "Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ ΤΟΥ ΠΕΚΙΝΟΥ" (7/9/2008)